

Αθήνα 15-10-80.

Ο Συνεταιρισμός λύση στις παρούσες συνθήκες για
τούς Έπαγγελματιοβιοτέχνες και η προοπτική ολοκλη-
ρωσής του, στα πλαίσια μιας αυτόδιαχειριζόμενης
Σοσιαλιστικής κοινωνίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α) ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στις αρχές του περασμένου αιώνα -όταν ο καπιταλιστικός τρόπος πα-
ραγωγής άρχισε να επιβάλλεται στη ζωή των ανεπτυγμένων χωρών της
Δυτικής Ευρώπης- οι πρώτοι ούτοπιστές σοσιαλιστές μαζί με την
διατύπωση των ιδεών τους για τη σοσιαλιστική κοινωνία, έβαλαν τις
βάσεις στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής θεωρίας.

Ο Ρόμπερτ Οουεν στην Αγγλία, από το 1824, προσπάθησε να εφαρμό-
σει στην πράξη τις θεωρίες του, κάνοντας αρχή από τις επιχειρήσεις
του και με την οργάνωση ύστερα των συνεργατικών χωριών του, που
δυστυχώς γρήγορα διαλύθηκαν. Αύτός και ο Φουριέ πρωτοδιατύπωσαν
τις κύριες αρχές του συνεργατισμού, την αρχή της Δημοκρατίας της
αφιλοκερδοῦς δράσης και της ήθελημένης συμμετοχής, για να ακολου-
θήσουν ένα πλήθος από διανοητές, που με τις ιδέες τους και την
άγωνιστική τους διάθεση, να τις εφαρμόσουν, συγκρότησαν τον
συνεργατισμό ως θεωρία και πράξη, με τελικό σκοπό να αντικαταστή-
σουν τις καπιταλιστικές από τις σοσιαλιστικές -για την εποχή τους-
σχέσεις παραγωγής. Όμως ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του
συνεταιριστικού κινήματος αποτέλεσε η ίδρυση ουσιαστικά του πρώ-
του συνεταιρισμού σ'ολόκληρο τον κόσμο από λίγους ύφαντουργούς έρ-
γάτες της Τοτσεντέιλ, μιας μικρής πόλης κοντά στο Μάντσεστερ της
Αγγλίας. Με άφετηρία τα βιοτικά τους προβλήματα, που καθημερινά
τά όξυνε όλο και περισσότερο η άπανθρωπία του καπιταλιστή εργοδό-
τη, διατύπωσαν όλες τις ιδέες, που από τότε κυριαρχούν στο παγκόσ-
μιο συνεταιριστικό κίνημα. Οι αρχές της δημοκρατίας, της έπιστρο-
φής, της ανοικτής θύρας, της χωρίς κέρδος διάθεσης του καθαρού
ένεργητικού στην περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού, της εκπαί-
δεύσης των μελών του και της έθελοντικής προσχώρησης, αποτέλεσαν

τή βάση του Καταστατικού τους και πρέπει να τους αναγνωρισθεί ότι πρώτοι τής εφάρμοσαν με απόλυτη συνέπεια και επιτυχία.

Έτσι ο συνεταιρισμός γεννήθηκε στην πράξη για να λύσει πρώτα απ' όλα τα οικονομικά προβλήματα των εργαζόμενων, που από τής αρχές κι' όλες τής ανάπτυξης του καπιταλισμού, παρουσιάσθηκαν με ιδιαίτερη οξύτητα. Οφείλει επομένως την ανάπτυξή του στους καινούργιους δρους τής κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής των ανθρώπων, που διαμόρφωσαν οι νέες παραγωγικές δυνάμεις, στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος. Ιστορικά, χωρίς να περιορισθεί σε καθαρή οικονομική λειτουργία, αναπτύχθηκε σαν μία κοινωνική οργάνωση με πλατύ περιεχόμενο, που μπορεί να βοηθήσει τους εργαζόμενους να υπερασπίσουν τη ζωή τους στον οικονομικό τομέα, αλλά και να τον χρησιμοποιήσουν γενικότερα για κοινωνικούς και εκπολιτιστικούς σκοπούς.

Είναι προφανής η διαπίστωση ότι τό συνεταιριστικό και τό συνδικαλιστικό κίνημα είχαν κοινή γενεσιουργό αίτια, την καταπίεση των εργαζόμενων απ' τον καπιταλισμό και κοινό στόχο την άμυνα των εργαζόμενων απ' την καπιταλιστική εκμετάλλευση, μόνο που χρησιμοποιούν διαφορετικά μέσα δράσης.

Απέναντι στον συνεταιρισμό τό αστικό κράτος έφάρμοσε μία πολύπλευρη πολιτική. Έτσι, ενώ υπήρξαν περίοδοι που πρόβαλε χίλιους δύο φραγμούς στην ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος, σε άλλες έπεδίωξε να τό ρυμουλκήσει για να έξυπηρετήσει τους στόχους του και έν πάσει περιπτώσει να περιορίσει την δραστηριότητά του σε μία περιθωριακή καθαρά οικονομική λειτουργία.

Δέν υπάρχει αμφισβήτηση ότι ο συνεταιρισμός είναι θεσμός που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος, τό πιο βαθύ περιεχόμενό του όπως αυτό εκφράζεται στις βασικές αρχές του, βρίσκεται σε απόλυτη αντίθεση με την κυρίαρχη ιδεολογία των παραγωγικών σχέσεων του καπιταλισμού. Ακριβώς γι' αυτό τό λόγο πιστεύουμε ότι μέσα στο συνεταιρισμό οι εργαζόμενοι μπορούν να μαθητεύσουν σε κλίμα δημοκρατίας, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας προς τους συναδέλφους τους, με πλήρη επίγνωση και έλεγχο του προϊόντος τής εργασίας τους, προετοιμαζόμενοι να πάρουν στα χέρια τους την εϋθύνη τής παραγωγής, σε συνθήκες ειρήνης, αυτοδιαχείρισης και σοσιαλισμού.

Είναι όμως αϋταπάτη να πιστεύουμε, ότι οι εργαζόμενοι μπορούν με

τό συνεταιρισμό νά λύσουν τό κοινωνικό τους πρόβλημα καί νά απαλλαγούν από τήν καπιταλιστική ἐκμετάλλευση, ἐφ' ὅσον οἱ συνεταιρισμοί δροῦν μέσα στά οἰκονομικά πλαίσια τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος.

Τό συνεταιριστικό κίνημα στίς Εὐρωπαϊκές χώρες, παρ' αὐτήν ἐντυπωσιακή του ἀνάπτυξη ἰδιαίτερα σέ χώρες ὅπως ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία καί τό Βέλγιο, ταυτίσθηκε μᾶλλον μέ τίς ἐπιδιώξεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Στίς χώρες τοῦ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ βρίσκεται, ἐκτός ἐξαιρέσεων, κάτω ἀπό τή στενή καθοδήγηση τοῦ κράτους. Στίς ὑπό ἀνάπτυξη χώρες ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ τους ἀγώνα, τῆς πάλης τους γιά οἰκονομική ἀπελευθέρωση ἀπό τά δεσμά τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Ὁ συνεταιρισμός ἔκανε τήν ἐμφάνισή του πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, μέ ἐντόνη τήν παρουσία τους στόν ἀστικό χώρο, κυρίως ὡς καταναλωτικός, πιστωτικός, προμηθευτικός, οἰκοδομικός καί κατὰ δεύτερο λόγον ὡς παραγωγικός συνεταιρισμός.

Στήν ὕπαιθρο οἱ ἀγρότες δημιούργησαν τοὺς ἀγροτικούς συνεταιρισμούς γιά νά ἀντιμετωπίσουν τήν ἐκμετάλλευση τοῦ μεγαλέμπορα καί νά προμηθευτοῦν τά ἀναγκαῖα ὑλικά γιά τήν παραγωγή τους σέ προσιτές τιμές. Ἀκόμη παραπέρα προχώρησαν ἀπό κοινοῦ στήν καλλιέργεια τῆς γῆς τους καί κατασκεύασαν πρότυπες βιομηχανίες, ἐπεξεργασίας τῶν προϊόντων τους.

1. Ἡ Συνεταιριστική κίνηση στό παγκόσμιον χώρο - Σύντομη ἀναφορά

Τό Συνεταιριστικό κίνημα σ' ὅλο τό κόσμο ἀναπτύχθηκε σημαντικά μετά τό Β' Παγκόσμιον πόλεμο. Οἱ ὀργανώσεις του παίρνουν ὅλο καί περισσότερο ἐνεργό μέρος στή βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζόμενων. Ἡ καθημερινή τους πάλη ἐνάντια στά μονοπώλια, συμπληρώνεται καί μέ ἄλλες κοινωνικές καί πολιτιστικές διεκδικήσεις.

Στήν Ἀγγλία, πού δικαιοματικά τῆς ὀφείζεται ὁ τίτλος τῆς πατρίδας τοῦ Συνεταιριστικοῦ κινήματος, οἱ καταναλωτικοί συνεταιρισμοί πού εἶναι ἐνωμένοι βασικά στήν Ἑνωση τῶν Βρεττανικῶν Συνεταιρισμῶν, πού ἱδρύθηκε τό 1869, ἀνέρχονται σέ 826 μεγάλους συνεταιρισμούς λιανικῆς πώλησης. Στήν ἴδια Ἑνωση συμμετέχουν 36 ἐργατικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί (ἀρτοποιεῖα,

γαλακτοκομεία, υποδηματοποιεία, πλυντήρια, κ.λ.π.) και διάφοροι άλλοι, όπως ασφαλιστικοί, έκδοτικοί, συνεταιριστικά φαρμακεία, κ.λ.π. Συνολικά οι συνεταιρισμοί που ανήκουν στη δύναμή τους είναι 2.346 με 12.737.000 μέλη (Αβδελίδη : 'Ο Συνεταιρισμός στις συνθήκες του καπιταλισμού).

Τό συνολικό κοινωνικό τους κεφάλαιο στά 1969 ήταν 1.826.757.075 λίρες και συμμετέχει σ' όλες τις κυβερνητικές και τις άλλες δημόσιες επιτροπές.

Η πολιτική της έπιρροή στο εργατικό κόμμα είναι αξιοσημείωτη και στά 1959 με κοινή συμφωνία κατέβασε 30 υποψήφιους βουλευτές.

Η άλλη ισχυρή συνεταιριστική οργάνωση της Αγγλίας ή Κεντρική των Καταναλωτικών συνεταιρισμών, που ιδρύθηκε τό 1863 με έδρα τό Μάντσεστερ, ασχολείται κυρίως με τό χονδρικό έμπόριο.

Στήν ιδιοκτησία της βρίσκονται 2.000 εργοστάσια και αγροκτήματα, που απασχολούν πάνω από 50.000 πρόσωπα. 'Ο επίσημος κύκλος των εργασιών της ξεπερνά τά 500 εκ. λίρες.

Σέ άλλες 5 έθνικές ενώσεις είναι συνεταιρισμένοι 1,5 εκ. μέλη ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεταιρισμένων μελών ξεπερνάει τά 15 εκ. Στόν αγροτικό τομέα της οίκονομίας οι 30.400 άρχηγοί των αγροτικών έκμεταλλεύσεων είναι οργανωμένοι σέ πάνω από 1.500 συνεταιρισμούς μικτής γενικώς μορφής με πολυπληθέστερους έκείνους, που ασχολούνται με τήν έμπορία των αγροτικών προϊόντων και συνολικό αριθμό μελών ένα εκατ. μέλη. 'Ο έτήσιος κύκλος των εργασιών τους ξεπερνούν τά 800 εκατ. στερλίνες και διεξάγουν τά 25% τοϋ έμπορίου των αύγών, τό 33% τοϋ μαλλιοϋ, τό 14% των δημητριακών, τό 15% τοϋ χοιρινοϋ κρέατος και τό 12% των φρούτων.

Στις άλλες Εϋρωπαϊκές χώρες ή ανάπτυξη τοϋ συνεταιριστικοϋ κινήματος είναι έξ' ίσου σημαντική, αλλά και ποικιλλόμορφη.

Στή Γαλλία μεταπολεμικά αναπτύχθηκαν 1.500 καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί με πάνω από 3.600.000 μέλη. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί χωρισμένοι σέ τρεΐς κατηγορίες φτάνουν τούς 22.000 με 4.000.000 μέλη. Οι Συνεταιρισμοί των Βιοτεχνών και Έμπόρων είναι 120 με 40.000 μέλη. Οι Έργατικοί παραγωγικοί συνεταιρισμοί είναι 517 με 35.000 μέλη.

Στήν Ιταλία μετά τήν απελευθέρωσή της από τό φασιστικό καθεστώς τό συνεταιριστικό κίνημα ανασυγκροτήθηκε πάνω σέ δημοκρατικές προοδευτικές βάσεις. Ίδιαίτερη βοήθεια έδωσαν καί δίνουν ή Γενική Ιταλική Όμοσπονδία Έργασίας καί οί μαζικές προοδευτικές οργανώσεις : ή Ένωση τών Παρτιζάνων, τό Μέτωπο τής Νεολαίας καί ή Ένωση τών Ιταλίδων Γυναικών. Η Σημερινή δύναμη τοῦ Σ.Κ. στήν Ιταλία ξεπερνάει τούς 68.000 συνεταιρισμούς αστικούς καί αγροτικούς μέ πολλά εκατομμύρια μέλη.

Στή Πορτογαλλία τό δημοκρατικό Σύνταγμα πού ψηφίστηκε στίς 11.7.1975, αναγνώρίζει καί δίνει έθνική σημασία στό συνεταιρισμό σάν οίκονομική καί κοινωνική οργάνωση. Περισσότερα από 13 άρθρα τοῦ Συντάγματος αναφέρονται σ' όλες τίς μορφές τών συνεταιρισμῶν, γιά νά τονίσουν τό ρόλο τους καί νά στηρίξουν τήν αγροτική μεταρρύθμιση.

Στή Βουλγαρία, στίς 9.9.1944 ὑπῆρχαν συνολικά 2.868 συνεταιρισμοί ὅλων τών τύπων μέ συνολικό ἀριθμό 700.000 μελῶν. Στήν περίοδο τοῦ Β' παγκοσμίου Πολέμου οί αγροτικοί συνεταιρισμοί γιά τήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τής γῆς ἦταν 33 μέ 2.132 αγροτικές οίκογένειες μέλη καί 4.508 ἐκτάρια γῆς. Οί συνεταιρισμοί αὐτοί δούλευαν μέ βάση τήν πείρα καί τήν πρακτική τών μεγάλων καπιταλιστικῶν ἐκμεταλλεύσεων τής Δυτ. Εὐρώπης, τών Κολχόζ στή Ρωσία καί τών Κιμπουτζίμ τοῦ Ἰσραήλ. Η πλούσια πείρα πού εἶχε συσσωρευθεῖ καί οί προοδευτικές παραδόσεις στήριξαν τούς σημερινούς αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Οί ὑπό ἀνάπτυξη χώρες καί ἰδιαίτερα οί χώρες τοῦ "τρίτου κόσμου" μετά τήν ἀπόκτηση τής ἀνεξαρτησίας τους βασίστηκαν στούς συνεταιρισμούς γιά νά ἐπιτύχουν τήν ἀνάπτυξη τής ἐθνικῆς τους οίκονομίας καί αὐτό ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ τους ἀγῶνα ἐνάντια στό δόγμα τοῦ νεοαποικιακοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Φωτεινά παραδείγματα ὅπως τών Ἰνδιῶν, τής Αἰγύπτου, τής Ἀλγερίας καί τής Κούβας μαζί μέ τό σημερινό Γιουγκοσλάβικο συνεταιριστικό πλέγμα, θά μπορούσαν νά ἀναλυθοῦν γιά νά κερδηθεῖ πείρα πρωτοπόρων δραστηριοτήτων μέ ὅλες τίς ἀδυναμίες πού παρουσίασαν. Δυστυχῶς δέν ὑπάρχει ἀκόμη τό κατάλληλο ὕλικό καί τά στοιχεῖα εἶναι διάσπαρτα. Η Διεθνῆς Συνεταιριστική Ένωση (Δ.Σ.Ε.) καί πολλές ἄλλες διεθνεῖς ὀργανώσεις πού ἀσχολοῦνται μέ τό Συνεταιριστικό Κίνημα σέ διεθνές ἐπίπεδο δέν ξεπέρασαν ἀκόμη τίς ἀντιδραστικές ἀντιλήψεις καί περιορίζουν τή συμμετοχή ἐθνικῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων, ἰδιαίτερα τών ὑπό ἀνάπτυξη χωρῶν μέ ἀποτέλεσμα τήν ἔλλειψη στοιχείων.

2) Ἡ Συνεταιριστική κίνηση στήν Ἑλλάδα

α) Ἡ κοινή συντροφιά τῶν Ἀμπελαίων:

Στά 1780, τά 24 ἐργαστήρια πού ὑπῆρχαν τότε στά Ἀμπελάκια καί ἐπεξεργάζονταν τό βαμβάκι καί ἔβαφαν τό νῆμα μέσ'τό ριζάρι, ἐνώθησαν καί ἱδρυσαν τήν "Κοινή Συντροφιά", ἕνα εἶδος αὐθόρμητης προδρομικῆς συνεταιριστικῆς προσπάθειας ἀνάμεσα στίς τόσες ἄλλες πού εἶχαν γίνει τήν ἐποχή ἐκείνη.

Ὡς πρός τόν χαρακτήρα τῆς "Κοινῆς Συντροφιάς" τῶν Ἀμπελαίων, ἔχουν διατυπωθεῖ ὡς τώρα πολλές ἀπόψεις καί ἡ συζήτηση συνεχίζεται ἀκόμη γύρω ἀπ'αὐτό τό θέμα μεταξύ τῶν εἰδικῶν. Κατά βάση, οἱ ἐκτιμήσεις τους πλῶνονται στίς δύο βασικώτερες ἀπόψεις: Οἱ μὲν, πού ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ "Κοινή Συντροφιά" ἦταν ἕνας πραγματικός συνεταιρισμός πού "εἶχε συμβιβάσει τά συμφέροντα τῆς γῆς, τῆς ἐργασίας καί τοῦ κεφαλαίου" καί μάλιστα ἀποτέλεσε "τό πρότυπον τῶν συνεταιριστικῶν σχηματισμῶν τῆς Δύσης". Οἱ δέ, ὅτι ἦταν μιὰ ἀπλή ἐτερόρρυθμη ἐμπορικὴ ἐταιρεία πού δημιουργήθηκε ἀπὸ λίγους προύχοντες τῶν Ἀμπελαίων, πού καταπίεζαν τοὺς μικροὺς βιοτέχνες καί ἐργάτες καί ἡ ὁποία δέν εἶχε καμμιά σχέση μέ τό συνεταιρισμό. Ὅπως εἶναι δύσκολο νά ὑποστηρίξουμε ὅτι ἡ "Κοινή Συντροφιά" ἦταν ἕνας ὁλοκληρωμένος σύγχρονος συνεταιρισμός, ἀφοῦ δέν εἶχαν τότε στά Ἀμπελάκια ἀναπτυχθεῖ ἀκόμη οἱ καπιταλιστικὲς σχέσεις παραγωγῆς, ἄλλο τόσο μᾶς φαίνεται δογματικὴ ἡ δεύτερη ἀποψη, πού τήν ἐξέφρασε κατὰ κύριο λόγο ὁ ἱστορικός μας Γιάννης Κορδάτος καί πού ἀρνεῖται ὁποιαδήποτε συνεταιριστικὴ ιδιότητα στήν "Κοινή Συντροφιά" τῶν Ἀμπελαίων.

Ἡ Κοινή Συντροφιά τῶν Ἀμπελαίων ἦταν μιὰ "συλλογικὴ ἐταιρεία ἰδιόρρυθμου τύπου μέ κάμποσα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ συνεταιρισμοῦ". Στό καταστατικὸ της ἐπισημαίνουμε:

αα) Τήν ἀλληλοβοήθεια μεταξύ τῶν μελῶν της,

ββ) Τήν δραστηριότητά της σέ ἐκδηλώσεις κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, μέ τή δημιουργία ἰατρείων, σχολῶν, βιβλιοθηκῶν κ.λ.π.,

γγ) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της δέν περιορίζετο σέ ἕνα στενὸ

κύριο πλούσιων πραγματευτάδων, αλλά περιελάμβανε μεγάλο αριθμό τεχνιτών και αγροτών αμόμη,

δδ) λειτούργησε δημοκρατικά και

εε) ἡ διανομή τῶν κερδῶν γινόταν καί μέ βάση τίς εἰσφορές σέ χρήματα τῶν μελῶν, ἀλλά καί μέ βάση τήν ἐργασία πού συνεισέφεραν σ' αὐτή.

Δέν ξεκίνησαν ἀσφαλῶς οἱ Ἀμπελακιῶτες ἀπό καμιά θεωρητική συνεταιριστική ἀρχή, γιά νά λύσουν τό κοινωνικό τους ζήτημα. Μέσα ὅμως στίς δύσκολες συνθήκες τῆς τούρκικης κατοχῆς, γιά νά ἀναπτύξουν τήν βιοτεχνία τους οἱ βιοτέχνες, οἱ ἔμποροι, οἱ τεχνῖτες καί οἱ ἀγρότες, ἀντιμετώπισαν μέ πρακτικό μυαλό τά προβλήματα πού ἔβαζε ἡ πραγματικότητα καί δημιούργησαν τήν Ἑνωσὴ τῶν ἐργαστηρίων τους, γιά νά ἐξυπηρετήσουν τά συμφέροντά τους.

β) Ἀγροτικό Συνεταιριστικό κίνημα:

Στήν πατρίδα μας, μέ τό νόμο 602 ἀπό τό 1914, τό κράτος παρότρυνε τοὺς ἀγρότες μας νά συνεταιρισθοῦν, φροντίζοντας ὅμως μέ τό αὐταρχικό νομοθετικό του πλαίσιο πού ἐπέβαλε κυρίως ἀπό τό 1930 καί ἔπειτα, νά ἐξουσιάζει τό συνεταιριστικό κίνημα, καταδικάζοντάς το στήν ὑπανάπτυξη. Χωρίς οὐσιαστική καμιά ἐκπαίδευση στά συνεταιρικά ἰδεώδη, μέ σχεδόν ὁλόκληρη ἀπουσία κανῶν στελεχῶν νά τό καθοδηγήσουν στή χώρα μας, ὁ συνεταιρισμός ἔχει ἀπογοητεύσει τοὺς ἀγρότες μας καί οἱ συνεταιρισμοί μας ὀχι λίγες φορές, ἔγιναν τό μέσο πλουτισμοῦ ὀλίγων ἀσυνείδητων καιροσκοπῶν.

Μέ τό νόμο 921/79 πού ψήφισε πρόσφατα ἡ Κυβέρνηση τῆς Ν.Δ. τά βασικά προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τοὺς συνεταιριστές μας ὅπως π.χ. τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας, τῆς ἐποπτείας, τοῦ ἐλέγχου καί τῆς ἀγροτικῆς πίστεως, ὀχι δέν ἐπιλύθηκαν, ἀλλά ἔγιναν πιά δυσχερῆ.

Ἐπισημαίνουμε, ὅτι μέ τό νέο νόμο εἴτε ὁ ἀρτοέλεγχος ἀπό τίς ἑδρες τίς συνεταιριστικές ὁργανώσεις καθιερώθηκε καί δυστυχῶς οἱ συνεταιρισμοί ἐξοικονομοῦν νά παραμένουν τά γραφειοκρατικά πρακτορεῖα τῶν ἐργασιῶν τῆς Α.Τ. Ἑλλάδας.

Ἀκόμη διατηρεῖται τό κατεστημένο σύστημα ἐμλογῆς τῶν διοικήσεων τῶν συνεταιριστικῶν ὁργανώσεων καί μέ τό ἀρθρο 29 παρ. 2 καταστρατηγεῖται ἡ βασική συνεταιριστική ἀρχή "κάθε

συνέταιρος και μία ψήφος". Έν τέλει μέ τό νόμο 921/79 ή Δεξιά έπεδίωξε νά άποπροσανατολίσει τό συνεταιριστικό κίνημα τής άγροτιάς μας και όχι φυσικά νά τό έκσυγχρονίσει, όπως διατείνονται οί συντάκτες του.

Σήμερα, πού περίπου 7.000 άγροτικοί συνεταιρισμοί μέ πάνω άπό 700.000 μέλη ύπάρχουν στή χώρα μας, καθίσταται περισσότερο άναγκαίο άπό ποτέ άλλοτε, νά άγωνισθοΰμε γιά τήν έπιβολή ένός θεσμικοΰ πλαισίου πού θά έπιτρέψει στους άγρότες μας μέσα άπό τούς συνεταιρισμούς τους, νά συμβάλουν οίκονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά στήν άλλαγή τής κοινωνικής ζωής πού έπιχειρεΐ στήν πατρίδα μας τό ΠΑ.ΣΟ.Κ.

γ) Άστικοί Συνεταιρισμοί:

Παρά τό γεγονός ότι οί άστικοί συνεταιρισμοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, παραγωγικοί κ.λ.π. στήν πατρίδα μας άκόμη βρίσκονται σέ ύποτυπώδη μορφή άνάπτυξης, τά τελευταία χρόνια έχουν άρχίσει νά γίνονται σοβαρές προσπάθειες πρós αύτή τήν κατεύθυνση, ιδιαίτερα στό χώρο τής διανομής (συνεταιρισμένα παντοπωλεία).

Στόν χώρο τών μικρομεσαίων έπιχειρήσεων ιδιαίτερα, οί έξελίξεις πού έπιβάλλονται άπό τή φιλομονοπωλιακή πολιτική τής Κυβέρνησης και τήν ένταξη μας στήν Ε.Ο.Κ., γίνονται ή αίτία ένά ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα άπό τούς έπαγγελματοβιοτέχνες, νά συμμετέχει στίς προσπάθειες όργάνωσης τής δουλειάς τους σέ συνεταιριστική βάση.

Ή άναλυτική μελέτη τής διάρθρωσης τών Μ.Μ. έπιχειρήσεων τών κλάδων τής μεταποίησης, τής διανομής και τών ύπηρεσιών, μάς οδηγεί στή διαπίστωση ότι οί προοπτικές άναδιάρθρωσής τους είναι ταυτόσημες πρós τίς έξελίξεις πού χαρακτηρίζουν τίς παραγωγικές σχέσεις και τούς φορείς τής παραγωγής στίς σημερινές συνθήκες τοΰ μονοπωλιακοΰ καπιταλισμοΰ. Ή άνάπτυξη τών παραγωγικών δυνάμεων και ή άναζήτηση νέων μεθόδων αύξησης τής παραγωγικότητας, έπιβάλλουν τήν υιοθέτηση όργανωτικών λύσεων, πού τό κόστος τους είναι δυνατό νά άντιμετωπισθεΐ μόνο στά πλαίσια τής όρθολογιστικά όργανωμένης μονάδας παραγωγής. Τά άποτελέσματα είναι λίγο πολύ γνωστά σέ όλους μας: Οί πολυεθνικές εταιρείες και τά μονοπωλιακά συγκροτήματα νά έξουσιάζουν ολοένα και μεγαλύτερο

μέρος της παραγωγικής δραστηριότητας. Καί ακόμη τό σύνολο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων νά αναπτύσουν έξαρτημένη δραστηριότητα στήν ύπηρεσία των στρατηγικών επιδιώξεων τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου. Στήν πατρίδα μας πάνω ἀπό τό 99% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ των επιχειρήσεων, τόσο τοῦ τομέα τῆς μεταποίησης ὅσο καί τοῦ τομέα τῆς διανομῆς καί των ὑπηρεσιῶν, εἶναι μικρές ἢ μεσαῖες.

Εἶναι καιρός, οἱ βιοτέχνες, οἱ ἔμποροι καί οἱ πάσης φύσεως μικροεπαγγελματίες μαζί μέ τούς ἐργαζόμενους, τούς καταναλωτές καί τούς ἀγρότες, νά οἰκοδομήσουν συνεταιρισμούς σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς παραγωγῆς καί τῆς διανομῆς των ἀγαθῶν. Δυστυχῶς γιά τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει ὁ νόμος 602/1914 μέ τίς τροποποιήσεις πού τοῦ ἐπέβαλαν καί τόν παραμόρφωσαν οἱ δικτατορικές κυβερνήσεις, γεγονός πού ἐμποδίζει τίς προσπάθειες πού καταβάλλονται ἀπό τούς συνεταιριστές τῆς πατρίδας μας, νά συμβάλουν στήν οἰκονομική τῆς ἀνάπτυξη. Εἶναι καθήκον μας συνεπῶς, νά ἐπιδιώξουμε τήν ἀντικατάσταση τῆς συνεταιριστικῆς νομοθεσίας μέ ἕνα νόμο πλαίσιο, πού θά νομοθετεῖ τίς βασικές ἀρχές τοῦ συνεταιριστικοῦ κινήματος καί θά δημιουργεῖ τή βάση γιά μιᾶ προοδευτική αὐτόνομη ἐλεύθερη καί ἀνεξάρτητη δραστηριοποίησή του.

Ἀμέσως παρακάτω θά ἐπιχειρήσουμε νά ἀναλύσουμε συνοπτικά τίς βασικές ἀρχές πού πρέπει νά διέπουν τά καταστατικά των συνεταιρισμῶν οἰουδήποτε τύπου στή σημερινή οἰκονομικοπολιτική βαθμίδα ἐξέλιξης πού διέρχεται ὁ τόπος μας, ὅπως αὐτές διαμορφώθηκαν ἀπ' τή Δ.Σ.Ε.

B) ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

1) Ἡ ἀρχή τῆς δημοκρατίας

Στίς διάφορες μορφές τῆς ἡ καπιταλιστική ἐπιχείρηση ἔχει ὡς στρατηγική τῆς ἐπιδίωξη τήν μεγιστοποίηση των κερδῶν τῆς καί φυσικά τόσο τό ὀργανωτικό σχῆμα λειτουργίας τῆς, ὅσο καί ἡ λήψη των ἀποφάσεων πού καθορίζουν τούς γενικώτερους στόχους τῆς, ἐξαρτῶνται ἀπόλυτα ἀπό τήν θέληση των μετόχων πού τήν ἐξουσιάζουν ἀπό οἰκονομική ᾄποψη. Σέ ἀντιδιαστολή μέ τήν καπιταλιστικοῦ τύπου ἐπιχείρηση, ἡ συνεταιριστική θεωρία θεσμοθετεῖ τίς δημοκρατικές διαδικασίες ὡς ἀπαραβάτο ὄρο σύστασης καί λειτουρ-

γίας του συνεταιρισμού και συνοψίζει στο αξίωμα "Ένας άνθρωπος μία ψήφος" την κεντρική θέση που κατέχει στη φιλοσοφία της ο άνθρωπος και οι αθένητες του ανάγκες. Και μόνο από τό γεγονός της ανθρώπινης ιδιότητάς τους, ο μέτοχος έχει τό ίδιο δικαίωμα νά εκφρασθεῖ και νά συμμετέχει στην διαμόρφωση τών αποφάσεων, που αφορούν τό μέλλον της οργάνωσης, στην οποία είναι συνεταῖρος. Και μέ τίς αρχές της δημοκρατίας νά αναπτύξει την υπευθυνότητα και συνειδητή πειθαρχία τών μελών του συνεταιρισμού, στους στόχους που διαγράφονται από τό καταστατικό του. Ἡ περιορισμένη απόδοση έκλογικῶν προνομίων, σέ μερικά ἀπό τά μέλη τους, που περιέχεται στά καταστατικά ὀρισμένων συνεταιρισμῶν, ἀποτελεῖ ἀναγκαστική προσαρμογή της ἀρχῆς στά ιδιαίτερα προβλήματα που ἀνακύπτουν, μέσα σέ καπιταλιστικά πλαίσια λειτουργίας τών Συνεταιρισμῶν. Τέτοια προβλήματα που ἀντιμετωπίζουν εἶναι ἡ δραστηριοποίηση τών μελών τους και ἡ χρηματοδότηση τών προγραμμάτων τους.

Ἡ ἀμεση ἀσκηση τών δικαιωμάτων τους ἐκ μέρους τών μελών του συνεταιρισμού, ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τών δημοκρατικῶν διαδικασιῶν λειτουργίας των, που υἱοθετοῦνται στά καταστατικά τών συνεταιρισμῶν. Ἐν τούτοις, γιά λόγους καθαρά τεχνικούς, ιδιαίτερα σέ συνεταιρισμούς ἢ ἐνώσεις συνεταιρισμῶν μέ πολυάριθμα μέλη, ἐπιτρέπεται ἡ ἀσκηση τών δικαιωμάτων τους μέ ἐκλεγμένους σέ πρωτοβάθμια κλίμακα ἐκπροσώπους τους.

Ἡ δημοκρατική λειτουργία και διοίκηση τών συνεταιριστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο της συνεργατικῆς θεωρίας και ἀποτελεσματικό ὄπλο ἀμυνας τών συνεταιριστῶν στίς ἐνδεχόμενες ἐπιθέσεις τών ὀργανωμένων καπιταλιστικῶν συμφερόντων γιά τόν ἔλεγχο της οἰκονομικῆς τους δραστηριότητος.

Στά πλαίσια βέβαια της δημοκρατικῆς ἀρχῆς οἱ συντάκτες τών καταστατικῶν λειτουργίας τών συνεταιρισμῶν εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητο νά λαμβάνουν ὑπ' ὄψη τους τόσο τίς γενικότερες συνθήκες, νομικό πλαίσιο κ.λ.π., στίς ὁποῖες καλεῖται ὁ συνεταιρισμός νά δραστηριοποιηθεῖ, ὅσο και τίς εἰδικότερες ἀπαιτήσεις λειτουργικότητας, που κρίνονται ἀναγκαῖες γιά τό εἶδος του συνεταιρισμού και τόν τομέα ἀνάπτυξης της δραστηριότητάς του.

Τά θετικά ἀποτελέσματα της ἀρχῆς της δημοκρατίας στην γενικότερη δραστηριότητα του συνεταιρισμού και τούς στόχους του,

είναι όπωςδήποτε στενά συνδεδεμένα με την πλατειά πληροφόρηση των μελών του, σε όλα τα ζητήματα που άπασχολούν την Διοίκηση και έπηρεάζουν τις αποφάσεις της. Συνεπώς είναι πρωταρχικό καθήκον της Διοίκησης, ή συνεχής ενημέρωση των μελών του, στα καινούργια δεδομένα, που ανακύπτουν και διαγράφουν τις νέες τάσεις πολιτικής του, ή και θέτουν ζήτημα άναπροσδιορισμού των στρατηγικών του επιδιώξεων.

2) Διανομή των πλεονασμάτων του Συνεταιρισμού - Περιορισμένος τόκος στο κεφάλαιο

Ο Συνεταιρισμός αναπτύσσει τις παραγωγικές ή όποιες άλλες δραστηριότητές του, καταναλωτικές, πιστωτικές κ.λ.π., ή σε πλαίσια καπιταλιστικά, ή σε καθεστώς σοσιαλιστικό. Φυσικά, όταν πρόκειται για την δεύτερη περίπτωση των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής, ή διανομή του περισσεύματος μεταξύ των μελών του, όπως άλλωστε και ή περιορισμένη άπονομή τόκου στο κεφάλαιο, θα άποτελούσε άνακολουθία και προς την άρχή της κοινωνικοποίησης του προϊόντος της παραγωγής και προς την άρχή ότι τα είσοδήματα των εργαζόμενων πρέπει άποκλειστικά να στηρίζονται στην προσφορά της εργασίας τους.

Όταν όμως ο συνεταιρισμός δρα και αναπτύσσεται μέσα σε καπιταλιστικά πλαίσια, ανταγωνιζόμενος τις άνάλογου τύπου καπιταλιστικές έπιχειρήσεις, τότε του έπιβάλλεται στην καθαρή οικονομική του λειτουργία, να δανείζεται και να εφαρμόζει με προσοχή τους κανόνες που χαρακτηρίζουν την καπιταλιστική όργάνωση των παραγωγικών σχέσεων. Άπό τό 1844 οι πρωτοπόροι συνεταιριστές της Ροτσεντέϊλ περιέλαβαν στο καταστατικό τους την άρχή της έπιστροφής, που στην ούσία καθιέρωσε την διανομή του πλεονάσματος της έπιχείρησης μεταξύ των μελών της.

Έτσι, άνάλογα με τό ύψος των άγορών που πραγματοποιούσαν οι συνέταιροι του καταναλωτικού συνεταιρισμού, μοιράζονταν τό περίσσειμά του. Στο καταναλωτικό συνεταιρισμό είναι φανερό ότι οι άγορές των συνεταίρων είναι ένι μέτρο άξιολόγησης της συμμετοχής τους στις εργασίες του και έκφράζει παράλληλα τις άνάγκες τους σε καταναλωτικά είδη αύτών και των οικογενειών τους.

Συνεπώς τό κριτήριο για την διανομή των "άποτελεσμάτων χρήσεως" του συνεταιρισμού, σε πλήρη αντίθεση με τους κανόνες διανομής,

στήν καπιταλιστική επιχείρηση, είναι η συμμετοχή του συνεται-
ρου στις δραστηριότητές του και οι ανθρώπινες ανάγκες του.

Τό κριτήριο βέβαια των αγορών αποτελεί μία εξειδίκευση για
την εφαρμογή της συνεταιριστικής θεωρίας και της αρχής της
διανομής στους καταναλωτικούς και προμηθευτικούς συνεταιρισ-
μούς. Προκειμένου για παραγωγικούς συνεταιρισμούς, είναι φανε-
ρό ότι οι συνεταιῖροι πρέπει να μοιράζονται τό περίσσευμα ανά-
λογα με τό μέγεθος και τή σοβαρότητα τής εργασίας πού προσφέ-
ρουν στην παραγωγική διαδικασία του συνεταιρισμού τους.

Οι εργαζόμενοι στό παραγωγικό συνεταιρισμό, πού κατ'αυτό τόν
τρόπο κερδίζουν τή ζωή τους, είναι αυτοί πού χρησιμοποιοῦν πε-
ρισσότερο τίς υπηρεσίες του και συνεπώς τούς ανήκει δικαίωμα-
τικά και κατ'αποκλειστικότητα ἡ ιδιότητα τοῦ συνεταιῖρου. Βε-
βαίως, ἡ ἀνάγκη τῶν παραγωγικῶν, κυρίως, συνεταιρισμῶν σέ κε-
φάλαια, τούς υποχρεώνει στήν καταβολή κάποιου τόκου γιά τήν
ἀπόκτησή τους ἢ στήν δημιουργία ἀπό μέρος τῶν συνεταιρισμῶν
τῶν "ἀτομικοποιημένων ἀποθεματικῶν". Ἡ αὐτοχρηματοδότησή τους
μέ τή σύσταση προσωπικῶν λογαριασμῶν τῶν συνεταιῖρων ἀπό παρα-
κρατήσεις τῶν δικαιωμάτων τους, στό τέλος κάθε χρήσης, προσφέ-
ρει, ὅπωςδήποτε, στό πρόβλημα τῆς χρηματοδότησης τῶν συνεται-
ρισμῶν, τήν καλύτερη λύση.

Ἀκριβῶς αὐτή ἡ ἀνάγκη κεφαλαίου ἐσπρωξε παραγωγικούς συνεται-
ρισμούς νά κάνουν μέλη τους ἄτομα πού χρηματοδότησαν τίς ἐργα-
σίες τους καί μολονότι αὐτά τά ἄτομα διαθέτουν μία μόνο ψήφο,
ἡ παρουσία τους ἀλλοίωσε τό συνεργατικό χαρακτήρα καί διαφορο-
ποίησε τή μορφή τοῦ συνεταιρισμοῦ. Στό σημεῖο αὐτό εἶναι χρή-
σιμο νά ἀναφερθοῦμε στίς σχέσεις τῶν συνεταιρισμῶν μέ μή μέλη
τους καί θά θέσουμε ἀμέσως δύο ἐρωτήματα, πού ἀφοροῦν τίς δύο
μεγάλες κατηγορίες συνεταιρισμῶν, ἐκείνων πού ἀποτελοῦν ἐνώ-
σεις καταναλωτῶν καί ἐκείνων πού ἀποτελοῦν ἐνώσεις παραγωγῶν.
Ἐπιτρέπεται ἡ πώληση ἀγαθῶν σέ μή μέλη καταναλωτικοῦ συνεται-
ρισμοῦ καί πόσο εἶναι σύμφωνη μέ τό συνεταιριστικό πνεῦμα ἡ
συμμετοχή στήν παραγωγική διαδικασία ἐργατῶν, πού δέν ἀνήκουν
στά μέλη παραγωγικοῦ συνεταιρισμοῦ.

Στό πρῶτο ἐρώτημα ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι μόνο σάν ἐξαίρεση θά
ἦταν ἀποδεκτὴ ἡ πώληση σέ μή μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ καί μάλι-
στα ὅταν αὐτή ἔχει τό χαρακτήρα τῆς προπαγάνδας γιά τήν αὔξηση

του αριθμού των μελών του. Είναι φανερό ότι θα ήταν αντίθετο μέ το πνεύμα του συνεργατισμού να διενέμει ο συνεταιρισμός στα μέλη του το πλεόνασμα που πραγματοποιεί κύρια από τις πωλήσεις του σε μη μέλη του συνεταιρισμού.

Τώρα, όσον αφορά το δεύτερο έρώτημα, ο παραγωγικός συνεταιρισμός μόνο σε ειχμές απασχόλησής του μπορεί προφανώς για λόγους πρακτικούς, να χρησιμοποιεί τους καλούμενους "βοηθητικούς εργάτες". Με όρισμένες άλλωστε προϋποθέσεις είναι δυνατό και αυτοί να περιληφθούν στην διανομή των κερδών, ανάλογα π.χ. με την άμοιβή που είσέπραξαν για την προσφορά της εργασίας τους.

Η εφαρμογή της αρχής της διανομής του περισσεύματος μεταξύ των μελών, αν και αποτελεί θεμελιώδη νόμο για την Δ.Σ. "Ενωση, έχει σχέση με το είδος του συνεταιρισμού, τις συνθήκες ανάπτυξής του, τους ειδικότερους στόχους της δράσης του και έν πάσει περιπτώσει, δεν μπορεί να αποτελεί λόγω αμφισβήτησης της αυθεντικότητάς του. Ο συνεταιρισμός που αποφάσισε να αποδεματοποιήσει το σύνολο του κέρδους του, ή να ασκήσει πολιτική για την διαμόρφωση των τιμών της αγοράς σε επίπεδα προσεγγιστικά στο καταναλωτικό κοινό, άσφαλώς δεν βρίσκεται σε αντίθεση με τη συνεταιριστική θεωρία, απεναντίας μάλιστα, μόνο το αλτρουϊστικό πνεύμα του συνεργατισμού, έξηγεϊ μία πολιτική προς αυτή την κατεύθυνση.

Επιβάλλεται να εφαρμόζεται η αρχή με επίγνωση των επιδιώξεων του συνεργατισμού και φυσικά παίρνοντας πάντα υπ' όψη τις αντικειμενικές συνθήκες ανάπτυξης του συνεταιρισμού.

Με την αρχή της διανομής του πλεονάσματος είναι συνδεδεμένη και η αρχή της αφιλοκερδοϋς διαθέσεως του καθαρού ένεργητικού στην περίπτωση που διαλύεται ο συνεταιρισμός.

Στους παραγωγικούς συνεταιρισμούς αυτή η αρχή έχει ιδιαίτερη σημασία και γιατί ο αριθμός των μελών τους δε μπορεί να αυξάνεται άπεριόριστα, αλλά και διότι οι πιθανότητες άποτυχίας τους είναι μεγαλύτερες.

Το καθαρό ένεργητικό λοιπόν, θα διατίθεται σε κοινοφελείς σκοπούς, που οι συνεταιριστές θα αποφασίζουν. Συμπερασματικά η έξυπνη πηρέτηση των μελών του συνεταιρισμού πρέπει να βρίσκεται σε άρμονία με το κοινωνικό συμφέρον και αυτό είναι το πνεύμα που θα κατεύθύνει τους συνεταιρισμούς στην εφαρμογή της αρχής της

διανομής του περισσεύματος.

Σε τελευταία ανάλυση ο συνεταιρισμός οφείλει να γίνει και να λειτουργήσει κάποτε σαν αυτόδιαχειριζόμενη κοινωνικοποιημένη μονάδα παραγωγής.

3) Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνοικτῆς θύρας - ἐλεύθερη συναίνεση εἰσδοχῆς

Κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος νὰ γίνει μέλος τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἀρκεῖ νὰ ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση νὰ σέβεται τὸ Καταστατικὸ του.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη βασίζεται στὸ ὅτι ὁ συνεταιρισμός δημιουργεῖται μὲ τὴν ἐλεύθερη ἔνωση γιὰ συνεργασία προσώπων πού, κάτω ἀπ'τὴν πίεση οἰκονομικῶν ἀναγκῶν, θέλουν συλλογικὰ νὰ ἐπιβιώσουν καὶ νὰ προοδεύσουν. Ἡ δυνατότητα αὐτῆς τῆς ἀρχῆς εἶναι περιορισμένη σὲ πολλές περιπτώσεις παραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, πού ἀδυνατοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν ἀπασχόληση σὲ ἀπεριόριστο ἀριθμὸ συνεταιρῶν.

Ἡ ἀδυναμία ὅμως αὕτη, πολλές φορές, ἀποτελεῖ καὶ πρόφαση γιὰ τὴν παραβίαση τῆς ἀρχῆς, ὅταν στὰ μέλη τοῦ συνεταιρισμοῦ ἔχει ἀναπτυχθεῖ ὁ πόθος τοῦ κέρδους, μεταβάλλοντας ἔτσι τὸ συνεταιρισμὸ σὲ κλειστὴ ἐπιχείρηση.

Πρέπει ἐπίσης νὰ προσθέσουμε ὅτι ὁ ἔλεγχος τῆς ποιότητας τοῦ ὑποψήφιου, ἐν σχέσει πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πρακτικὴ τοῦ συνεργατισμοῦ, εἶναι ἀπαραίτητος, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι καταστρατηγεῖται ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνοικτῆς θύρας. Καὶ σ'αὐτὴ τὴν ἀρχὴ ἐνυπάρχει ἔντονο τὸ ἀλτρουϊστικὸ πνεῦμα τοῦ συνεργατισμοῦ, ἀφοῦ τὸ ἑταιρικὸ κεφάλαιο τίθεται στὴν διάθεση τῶν μελλοντικῶν συνεταιρῶν. Ὁ συνεταιρισμός μπορεῖ νὰ συγκεντρώσει μόνο πρόσωπα πού ἤθελαν νὰ γίνουν μέλη του, χωρὶς καμμιά ὑποχρέωση, πού νὰ τοὺς ἐπιβάλλεται ἑξωτερικὰ.

Οἱ συνεργατιστές εἶναι διηρημένοι ὡς πρὸς τὸν ὑποχρεωτικὸ χαρακτήρα τῆς ἀρχῆς τῆς "ἐθελουσίας προσχώρησης". Ἐπειδὴ ἡ ὑποχρεωτικὴ τῆς ἐφαρμογῆς θὰ περιορίζε τὸν συνεργατισμὸ στὸν κύκλο τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ὑποστηρίζουμε τὴν προαιρετικότητα τῆς ἀρχῆς. Ἐπομένως καὶ οἱ συνεταιρισμοὶ τοῦ ὁποίου τὰ μέλη συγκεντρώθηκαν ἀπὸ ὑποχρέωση δημοσίου δικαίου, εἶναι συνεταιρισμοί. Ἀπλῶς οἱ συνεταιρισθεῖσες ὁμάδες ἀποφάσισαν τὸν συνεταιρισμὸ τους σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν τους.

4) Ἀνάπτυξη τῆς ἐκπαίδευσης καὶ διαπαιδαγώγησης

Ἀπὸ τὸ 1854 οἱ φτωχοὶ ἐκείνοι ἐργάτες ὑφαντουργοί, κατανοώντας τὴν τεράστια σημασία τῆς ἐκπαίδευσης, ἀποφάσισαν νὰ ἀφιερώνουν

τό 2,5% τῶν κερδῶν τους γι'αυτό τό σκοπό.

Ὁ συνεταιρισμός, σάν συλλογική ὀργάνωση ἀνθρώπων πού ἐπιδιώκει συγκεκριμένους σκοπούς, ἀπαιτεῖ τήν συνειδητή συμμετοχή τους στίς λειτουργίες του. Αυτό προϋποθέτει τήν πλατύτερη μόρφωση τῶν μελῶν του, μέ νέες ιδέες ἀλτρουϊστικοῦ καί κοινωνικοῦ περιεχόμενου πολύ διαφορετικές ἀπό ἐκεῖνες πού παράγουν τό κακῶς ἐννοούμενο ἀνταγωνιστικό πνεῦμα καί στηρίζουν τόν κερδοσκοπικό χαρακτήρα τῆς δραστηριότητάς του. Ἡ ἐλεύθερη συνειδητή συναίνεση τῶν μελῶν του στή συνεταιριστική πράξη, δέν μπορεῖ νά κατακτηθεῖ παρά μόνο μέ τήν διαρκή ἐπιμόρφωση πού πρέπει νά ἔχει καί εἰδικό, ἀλλά καί γενικό χαρακτήρα. "Ὁ σκοπός μας εἶναι ὁ ἄνθρωπος" καί φυσικά πρέπει νά κάνουμε τά πάντα πρός αὐτή τήν κατεύθυνση σταθερά προσανατολισμένοι στή διαπαιδαγώγηση τῶν συνανθρώπων μας, στίς ἐπιδιώξεις τοῦ συνεργατισμοῦ. Ὄταν οἱ Σκαπανεῖς τοῦ Ροντσντέιλ ἐπαιρναν τήν ἀπόφαση νά συνεταιριστοῦν, εἶχαν συνειδητοποιήσει ὅτι προσέφεραν στούς ἀνθρώπους τή δυνατότητα μιᾶς κοινωνίας μέ περισσότερη ἀδελφосύνη.

Ὁ συνεταιρισμός ἀπαιτεῖ ἀπό τά μέλη του ν'ἀποδεχθοῦν νέες ιδέες, νέα μέσα σκέψης καί δράσης, νέους κανόνες καθοδήγησης. Γιά τήν ἀπόκτηση ὅλων αὐτῶν ἀπαιτεῖται ἐπιμόρφωση, πού αποκτιέται μέ τήν ἐκπαίδευση, ἡ ὁποία πρέπει νά εἶναι διαρκῆς.

5) Δραστήρια συνεργασία τῶν συνεταιρισμῶν σέ τοπικό, ἐθνικό καί διεθνές ἐπίπεδο.

Ὁ ἀνταγωνισμός γεννᾷ τήν ἀναγκαιότητα τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων. Ἡ συνεργασία σ'ὅλα τά ἐπίπεδα ἀποδείχθηκε ἀποτελεσματική γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐμποδίων, πού προέρχονται κύρια ἀπ'τά μονοπώλια καί τίς πολυεθνικές ἐταιρεῖες, μέ τίς ὁποῖες οἱ συνεταιρισμοί ἔρχονται συνεχῶς σέ ὄλο καί ὀξύτερο ἀνταγωνισμό. Ἀπ'ἐδῶ ξεκινάει καί ἡ τάση πού ὑπάρχει σήμερα στό διεθνές συν/κό κίνημα γιά τή δημιουργία μεγαλύτερων καί μαζικότερων συν/σμῶν καί ἐνώσεων κάθε μορφῆς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ὁ συνεταιρισμός στίς συνθήκες τοῦ καπιταλισμοῦ - Π. Ἀβδελίδη

Ὁ σύγχρονος συνεργατισμός ἀλλαχού καί παρ'ἡμῖν: Γεωρ. Γραμματόπουλου

Ἡ διαδικασία τοῦ συνεργατισμοῦ: ΠΩΛ ΛΑΜΠΕΡ, Ἑλληνική ἀπόδοση:

Σ. Σωμερίτη.

Γ) Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΛΥΣΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΟΥΣΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟ-
ΒΙΟΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ, ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΜΙΑΣ ΑΥΤΟ-
ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1) 'Από όσα αναπτύχθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, γίνεται σαφές ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν οικονομικές οργανώσεις, πού γεννήθηκαν μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα. Έχουν τή μορφή τής ιδιωτικής καπιταλιστικής επιχείρησης και διαφέρουν απ'αυτή για τήν ελεύθερη, δημοκρατική και πρό πάντων, συλλογική τους δράση. Οι καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής δημιούργησαν τήν ανάγκη τής συλλογικής και έθελοντικής οικονομικής οργάνωσης τών εργαζόμενων, πάνω στη βάση τής αλληλεγγύης και τής αμοιβαίας βοήθειας, για νά υπερασπίσουν τά οικονομικά τους συμφέροντα, ενάντια στήν τάξη τών 'εκμεταλλευτών τους.

Πρώτα οι εργάτες χρησιμοποίησαν τό συνεταιρισμό, σαν ένα μέσο αντιμετώπισης τής εκμετάλλευσης από μέρος του βιομηχανικού, τραπεζιτικού και εμπορικού κεφάλαιου και ακολούθησαν οι βιοτέχνες, οι επαγγελματίες και οι αγρότες, για νά πετύχουν μέχρι σήμερα κάμποσα οικονομικά όφελι με διάφορες μορφές.

2) Οι αρχές του συνεταιριστικού κινήματος αποτελούν τή συμπύκνωση τής πείρας από τους καθημερινούς αγώνες, πού έδωσαν και εξακολουθούν νά δίνουν οι συνεταιριστές, για νά επιβιώσουν και νά διατηρήσουν τίς ιδέες τους σ'ένα κοινωνικο - οικονομικό περιβάλλον έχθρικό προς τίς επιδιώξεις τους.

Είναι αναμφίβολο ότι, όρισμένες από τίς θέσεις τους, τούς επιβλήθηκαν από παράγοντες καθαρά έξωτερικούς και οι ανάγκες για τήν αντιμετώπιση, τόσο τών οργανωμένων επιθέσεων καπιταλιστικών συμφερόντων, όσο και τής ίδιας τής κρατικής εξουσίας, αποτέλεσαν ισχυρά κίνητρα για τίς επιλογές πού ακολούθησε τό συνεταιριστικό κίνημα στήν ιστορική διαδικασία ανάπτυξης και διαμόρφωσής του.

3) 'Ο συνεταιρισμός, σαν οικονομική οργάνωση του καπιταλιστικού συστήματος, πέρα απ'τήν οικονομική καλυτέρευση τών μελών του στοχεύει και:

α) Στή βελτίωση τών συνθηκών εργασίας,

β) Στήν αύξηση τής παραγωγικότητας,

γ) στο ανέβασμα του έκπολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου τών μελών του,

- δ) Στην διαπαιδαγώγηση των εργαζόμενων σέ πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης, πού βοηθάει στό ανέβασμα τής αγωνιστικής συνείδησης.
- 4) 'Ο συνεταιρισμός είναι ὄργανο πάλης γιά ἐπαγγελματικές καί ἐκ-πολιτιστικές διεκδικήσεις των εργαζόμενων. Μπορεῖ εὐκολά νά ἐνώσει ἀνθρώπους μέ διαφορετικές θρησκευτικές καί ιδεολογικές πεποιθήσεις καί νά ἐνισχύσει τήν πάλη γιά τήν υπεράσπιση τής εἰρήνης.
- 5) 'Εφ' ὅσον οἱ συνεταιρισμοί ζοῦν καί ὑφίστανται τόν ἀνταγωνισμό των μονοπωλίων καί τής ἀρχουσας τάξης, ὅπου ὅλοι οἱ οἰκονομικοί νόμοι τοῦ καπιταλισμοῦ ἔχουν ἀνέραία τήν ἰσχὺ τους καί σ' αὐτούς εἶναι ἀδύνατον νά ἐπιλύσουν τά κοινωνικά προβλήματα των εργαζομένων καί νά τοὺς ἀπαλλάξουν ἀπ' τήν ἐκμετάλλευση τοῦ μεγάλου κεφαλαίου καί τό καθημερινό ἄγχος, χωρίς τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τής κοινωνίας μας.
- 6) Στήν πατρίδα μας, παρά τήν ὕπαρξη τοῦ ἀναχρονιστικοῦ νομικοῦ πλαισίου γιά τοὺς ἀστικούς συνεταιρισμούς (ὁ Ν. 602/1914 μέ τήν πληθώρα των τροποποιήσεων πού ὑπέστη ἀπό τίς τόσες δικτατορικές κυβερνήσεις), γιά νά ἐπιβιώσουν οἱ μικρομεσαῖες ἐπιχειρήσεις των ἐπαγγελματιῶν, βιοτεχνῶν καί ἐμπόρων ἀπ' τόν ἀνταγωνισμό των ὑπάρχοντων ντόπιων καί ξένων μονοπωλίων καί ὀλιγο-πολίων, ἀλλά καί ἀπ' αὐτόν πού θά προκύψει μέ τήν ἔνταξή μας στήν Ε.Ο.Κ., πρέπει νά προσανατολισθοῦν σέ συνεταιριστικές μορφές ὁργάνωσης, γιά νά μπορέσουν νά ἀμυνθοῦν ἀπ' τόν ἐπερχόμενο ἀφανισμό τους.
- 7) Οἱ συνεταιρισμοί πού ὑπάρχουν σήμερα, στό χῶρο των Ε.Β.Ε., εἶναι κύρια προμηθευτικοί. Συμβάλλουν στήν ἀντιμετώπιση τής προμήθειας πρώτων ὑλῶν, ἐμπορευμάτων καί ὑπηρεσιῶν, σέ ἐλεγχόμενη ποιότητα καί τιμές, μέ τελικό ἀποτέλεσμα τήν ἐξυπηρέτηση των λαϊκῶν εἰσοδημάτων, γι' αὐτό καί τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. τοὺς συμπαραστέκεται καί προωθεῖ τά μέλη του στήν ἐνίσχυση τοῦ σκοποῦ τους.
- 8) Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἐπανελημμένα ἔχει διακηρύξει ὅτι παλεύει γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τής ἐλληνικῆς κοινωνίας. Αὐτό σημαίνει ὅτι τό σημερινό κεφαλαιοκρατικό σύστημα, δηλαδή οἱ νομικές σχέσεις των προσώπων μέ τά μέσα παραγωγῆς, πού βασίζονται στήν ιδιωτική ιδιοκτησία, θά ἀντικατασταθεῖ ἀπό τό σοσιαλιστικό σύστημα, δηλαδή οἱ νομικές σχέσεις των προσώπων μέ τά μέσα πα-

ραγωγής, θά στηρίζονται στην κοινωνική ιδιοκτησία.

- 9) Ἡ κοινωνική ιδιοκτησία σ' ἓνα σοσιαλιστικό σύστημα, ἔχει διάφορες μορφές. Ἄλλοτε εἶναι κρατικοποιημένη, ὅπως στά κράτη τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ σήμερα, καί ἄλλοτε εἶναι κοινωνικοποιημένη, δηλαδή ἀνήκει σέ μιὰ δοσμένη κοινότητα ἀνθρώπων ὅπως λ.χ. στούς ἐργαζόμενους μιᾶς ἐπιχείρησης μαζί μέ τήν δημοτική ἢ περιφερειακή ἀρχή ἢ καί τό κράτος σάν Κεντρική Διοίκηση ἢ σ' ἓνα συνδικάτο. Ὁ σοσιαλιστικός μετασχηματισμός τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας θά στηρίζεται στην κοινωνικοποιημένη ιδιοκτησία.
- 10) Ἡ κοινωνική ιδιοκτησία (κρατικοποιημένη ἢ κοινωνικοποιημένη) σ' ἓνα σοσιαλιστικό σύστημα, μπορεῖ νά ἀφορᾷ ὁλόκληρη τήν οἰκονομία μιᾶς κοινωνίας ἢ ἓνα μέρος αὐτῆς. Στήν τελευταία περίπτωση, ἡ κοινωνική ιδιοκτησία ἀφορᾷ ὁρισμένους τομεῖς τῆς οἰκονομίας καί οἱ ὑπόλοιποι παραμένουν στην ἰδιωτική πρωτοβουλία.
- 11) Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἔχει προσδιορίσει ὅτι ὁ σοσιαλιστικός μετασχηματισμός τῆς κοινωνίας μας θά γίνεῖ σταδιακά καί ὅτι θά στηρίζεται στή δεύτερη μορφή οἰκονομικῆς ὀργάνωσης.
- Γι' αὐτό καί εἶναι προκαθορισμένοι οἱ τομεῖς ἐκεῖνοι τῆς οἰκονομίας, πού θά κοινωνικοποιηθοῦν στην πρώτη φάση. Αὐτοί εἶναι :
- Τράπεζες καί Ἀσφάλειες, Ἐπικοινωνίες, Ἐνέργεια, Συγκοινωνίες, μεγάλο εἰσαγωγικό καί ἐξαγωγικό ἐμπόριο, Ἐπιχειρήσεις πού ἀφοροῦν τήν ἄμυνα, τήν παιδεία, τόν ὀρυκτό πλοῦτο, τά ναυπηγεῖα, ἡ βιομηχανία Χάλυβος, Τσιμέντων, Λιπασμάτων, τό φάρμακο.
- Στόν τομέα ἐκεῖνο τῆς οἰκονομίας πού θά μείνει στην ἰδιωτική πρωτοβουλία, θά ἐξακολουθοῦν νά λειτουργοῦν οἱ σημερινές οἰκονομικές μονάδες. Δηλαδή ἐπιχειρήσεις ἀτομικές, Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., Α.Ε. καί συνεταιρισμοί. Ἐμφαση ὅμως θά δοθεῖ στην συνεταιριστική ὀργάνωση.
- 12) Οἱ μικρομεσαῖες ἐπιχειρήσεις καί οἱ συνεταιρισμοί, μέ τό Πρόγραμμα τῆς Ἀλλαγῆς, πού προτείνει τό ΠΑ.ΣΟ.Κ., θά προστατευθοῦν ἀπό τή μεθοδική ὑπονόμευση τῆς ντόπιας καί ξένης ὀλιγαρχίας.

Ὁ δημοκρατικός σχεδιασμός τῆς οἰκονομίας μας καί εἰδικότερα τό πρόγραμμα παραγωγῆς κατὰ περιφέρεια καί κλάδο, μέ τή συμμετοχή τοῦ λαοῦ στά ὅργανα προγραμματισμοῦ, γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἀποκέντρωση καί ἡ ἰσόρροπη περιφερειακή ἀνάπτυξη, θά κατευθύνουν τούς μικρομεσαίους σέ μιὰ νέα δυναμική πορεία.

- 13) Τό νέο Συνεταιριστικό πλαίσιο πού προτείνει τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. μέ βάση τίς συνεταιριστικές αρχές καί μέ στόχο τήν αὐτοδιαχείριση θά δώσει νέες διαστάσεις στούς ὑπάρχοντες συνεταιρισμούς καί θά προωθήσει συνεταιρισμούς : Παραγωγικούς - συνεργατικούς, γιά τήν παραγωγή ἀγαθῶν, τήν προμήθεια πρώτων ὑλῶν, τή διανομή, τίς ἐξαγωγές καί τίς μεταφορές. Σ' αὐτούς τοὺς συνεταιρισμούς κάθε συνεταῖρος θά συμμετέχει μέ τήν προσωπική του ἐργασία καί τή συνεταιριστική του μερίδα, πού θά εἶναι καί τό κεφάλαιο τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἡ ἀμοιβή τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν συνεταίρων, ἀλλά καί τῶν ἐργαζόμενων στό συνεταιρισμό μή συνεταίρων, θά προσμετρίεται ἀνάλογα μέ τό εἶδος, τό χρόνο, τήν ποιότητα, τά τυπικά καί ὀυσιαστικά προσόντα, τίς πολυετίες, κ.λ.π.

- 14) Οἱ ἐργαζόμενοι στό συνεταιρισμό, μή συνεταῖροι, μετά ἀπό παρέλευση συγκεκριμένης καί εὐδόκιμης χρονικῆς περιόδου, θά προοριζοῦνται σά συνεταῖροι, καί ὁ συνεταιρισμός ἀπό εἰδικό ἀποθεματικό θά τοὺς καλύπτει μέρος ἢ ὁλόκληρη τήν ἀξία τῆς συνεταιριστικῆς τους μερίδας πού ὑποχρεοῦνται νά καταβάλουν.

- 15) Ἀμεσὸς στόχος τῶν συνεταιρισμῶν εἶναι καί ἡ ἀνάληψη πρωτοβουλιῶν γιά ἐπενδύσεις, μέ τή συμπαράσταση καί ἐνίσχυση τοῦ κράτους, στήν ὑλοποίηση τοῦ περιφερειακοῦ ἢ τοῦ κεντρικοῦ προγράμματος, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀναντίρρητα ὑπαριτή ἡ "ἀπεργία" τοῦ μεγάλου κεφαλαίου.

Ἐπενδύσεις στόν πρωτογενῆ καί δευτερογενῆ τομέα μέ τήν δημιουργία μονάδων, ὀρθολογιστικά ὁργανωμένων, μέ σύγχρονη τεχνολογία καί κίνηση ὁργάνωση πού νά καλύπτουν ὅλο τό φάσμα, ἀπό τήν παραγωγή στήν κατανάλωση.

- 16) Ὅταν τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. κληθεῖ ἀπό τό λαό μας νά ἀναλάβει τή μεγάλη εὐθύνη νά πραγματοποιήσει τήν κοινωνική ἀλλαγὴ, ξέρεי καλά, μέ ἀπόλυτη ὑπευθυνότητα τῶν πράξεών του, ὅτι πρέπει νά συνδυάσει τό Συνεταιρισμό τῶν ἐργαζόμενων, σ' ὅλα τά ἐπίπεδα μέ τήν παράλληλη συμμετοχή σ' αὐτούς τῶν κοινωνικῶν φορέων πού σχετίζονται μέ τήν δραστηριότητά τους, σ' ἐκείνην τὴν πλάϊσια ἐνός πράγματι δημοκρατικοῦ ἀποκεντρωμένου προγραμματισμοῦ.

Ἡ αὐτοδιαχείριση τῶν μέσων παραγωγῆς ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους ἐγγυᾶται τήν κατάρρηση τοῦ συστήματος τῆς ἐξαρτημένης ἐργασίας

πού είναι η σχέση εργοδότη - εργάτη, κύριο χαρακτηριστικό στην καπιταλιστική κοινωνία, μέσα από τη συμμετοχή του εργαζόμενου τόσο στα αποτελέσματα της επιχείρησης όσο και στις αποφάσεις που διαμορφώνουν την στρατηγική της και αυτές ακριβώς οι έπιταγές που όριοθετούν και καθορίζουν την δραστηριότητα της συνεταιριστικής εργασίας αναπτύσσουν στους εργαζόμενους την υπευθυνότητα απέναντι στους κοινούς στόχους και σχέσεις συντροφικότητας μεταξύ τους. Και είναι νομίζουμε προϋποθέσεις απαραίτητες για την πολιτικοποίησή τους και την ένταξή των επιδιώξεων του συνεταιρισμού στο γενικό σχέδιο ανάπτυξης του κοινωνικού φορέα που έκ των πραγμάτων συνδέεται μαζί του στη βάση του αποκεντρωμένου προγραμματισμού.

- 17) Για τό ΠΑ.ΣΟ.Κ., η συμμετοχή ολόκληρου του λαού στις αποφάσεις που τον άφορούν και ταυτόχρονα η έξισορρόπιση τυχόν συγκρουόμενων συμφερόντων, αποτελούν ούσιαστικές προϋποθέσεις ενός γνήσια δημοκρατικού προγραμματισμού. Οί συνεταιρισμοί, έπομένως, όργανωμένοι σε όμοιοεπαγγελματικές ενώσεις, μετέχουν με έκπροσώπους τους στα περιφερειακά συμβούλια με κύρια εϋθύνη στον προγραμματισμό της περιφέρειας. Τά περιφερειακά προγράμματα με τη σειρά τους αποτελούν προτάσεις στους κεντρικούς φορείς προγραμματισμού που έξισορροπούν τίς αντίθέσεις και έπεξεργάζονται σφαιρικά τά προβλήματα ανάπτυξης, κ.λ.π.στά πλαίσια που όριοθετούν οι κύριες πολιτικές έπιλογές για την έπίτευξη των μακροχρόνιων στόχων της κοινωνίας μας.
- 18) ‘Ο Κοινωνικός μετασχηματισμός δέν μπορεί νά ολοκληρωθεΐ, παρά με μέσα, που θά άφορούν τό σύνολο της κοινωνίας, με μιά κοινωνική ‘Αλλαγή, που θά μετατρέψει σταδιακά σε συλλογική ιδιοκτησία τά μέσα παραγωγής που ανήκουν σήμερα στο μεγάλο κεφάλαιο. Δέν σημαίνει όμως αυτό ότι πρέπει νά περιμένουμε νά ολοκληρωθεΐ η κοινωνική άλλαγή για νά υποστηρίξουμε την όργάνωση και τη συμμετοχή μας στους συνεταιρισμούς. ‘Η κοινωνική άλλαγή δέν είναι υπόθεση άλλαγής του συγκεκριμένου θεσμικού πλαισίου ή άφορά μόνο τίς ιδέες και τίς πράξεις κάποιας φωτισμένης μειοψηφίας. Είναι πρό πάντων, για μās, η συνειδητή συμμετοχή του λαού μας σε κάθε πράξη που θά συμβάλλει στο γκρέμισμα των ξεπερασμένων σχέσεων παραγωγής. ‘Η άνεπιφύλακτη άποδοχή του σε κάθε ένέργεια που προωθεΐ την κοινωνία μας σε άνώτερες μορφές όργάνωσης και δράσης.

Καινούργια συστήματα αξιών που δίνουν προτεραιότητα στις σχέσεις συντροφικότητας, στην υπευθυνότητα του πολίτη και τη συμμετοχή του στη συλλογική δημιουργία, στηρίζουν και στηρίζονται στις νέες μορφές οργάνωσης της κοινωνικής ζωής των ανθρώπων και ακριβώς προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλουν οι συνεταιρισμοί.

- 19) 'Οφείλουμε έδω και τώρα να σχεδιάσουμε παραγωγικές μονάδες που θα λειτουργήσουν σε συνεταιριστική βάση με ασφαλείς προϋποθέσεις επιβίωσής τους. Χρειάζεται επομένως να μελετήσουμε έκ των προτέρων τεχνικά προβλήματα που άφορούν τη συγκεκριμένη επιχείρηση όπως, την σύνθεση, από την άποψη της εξειδίκευσης των συνεταιρών και τον άριθμό τους, τά απαιτούμενα κεφάλαια έν σχέσει πάνοτε και μέ τίς δυνατότητες των μελών της, τίς πιθανές πηγές χρηματοδότησης και άλλα ζητήματα δραστηριότητας και λειτουργίας της.

Σέ όλους μας μπαίνει έπιτακτικά τό χρέος να διαδώσουμε πλατειά τίς συνεταιριστικές ιδέες και τίς άρχές δράσης και άνάπτυξης του Συνεταιριστικού Κινήματος, προσανατολίζοντες σταθερά τούς συνεταιριστές στην ιδέα μιās κοινωνίας που θα ζει και θα οργανώνεται στή βάση της αúτοδιαχείρισης της κοινωνικοποίησης, του άποκεντρωμένου προγραμματισμού και της ισόρροπης περιφερειακής άνάπτυξης.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς
Γιά τήν Έπιτροπή Συν/κοῦ Έμποροβιοτεχνών
'Ο Γραμματέας

Γ. Κυριόπουλος